
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

המודל הנורדי: פוליטיקה, רווחה והגירה - 54860

תאריך עדכון אחרון 11-10-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תכנית בלימודי אירופה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אורנה קרן-כרמל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Orna.Keren@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: באמצעות אי-מייל, בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בשנות ה-30 של המאה העשרים, בנסיון להתמודד עם המשבר הכלכלי החרף שפרץ, בחרו רוב מדינות אירופה במפלגות קיצון לשלטון - משני הקטבים של הקשת הפוליטית. לעומתן, במדינות הנורדיות (שוודיה, דנמרק, נורבגיה, פינלנד ואיסלנד - שעדיין היתה חלק מדנמרק באותה עת), התעצבה באותן שנים גישת ביניים, 'הדרך השלישית', אשר מיקמה עצמה בתווך בין הקפיטליזם לבין הקומוניזם. לימים, בשל נסיבות היסטוריות יוצאות דופן, זכתה גישה זו לשם 'המודל הנורדי' והיא איגדה בתוכה שלל מאפיינים ייחודיים: מדינת רווחה נדיבה, דמוקרטיזציה של החברה, השכלת מבוגרים (Life Long Learning) שמובילות פוליטיות פשרות סמך על החלטות וקבלת, ומעמדי מגדרי לשוויון שאיפה (Long Learning) לקונצנזוס כלל-מפלגתי. בקורס נבחן את התהליכים ההיסטוריים שהובילו ליצירתו של המודל הנורדי, כיום אחד המצליחים בעולם על-פי מדדי ה-OECD, וננתח באופן ביקורתי את יכולת ההתמודדות של המודל עם מגוון אתגרים בני-זמננו, לאומיים וגלובליים כאחת.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להפגין ידע בסיסי לגבי המאפיינים הדומים והשונים של המדינות הנורדיות בהתפתחותן ההיסטורית לעבר מדינת הרווחה
- לנתח את יחסי שיתוף הפעולה המורכבים בין המדינות הנורדיות מתחילת המאה ה-20 ועד ימינו
- להעריך את האתגרים העומדים בפני המודל הנורדי במסגרת האיחוד האירופי מחד ואל מול תהליכי הגלובליזציה מאידך

דרישות נוכחות (%):

90%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, פרזנטציות ודיונים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

היסטוריה של המדינות הנורדיות במאה ה-20

שיתוף פעולה נורדי

'הדרך השלישית'

המדינות הנורדיות והאיחוד האירופי

חומר חובה לקריאה:

1. מבוא - המודל (ים) הנורדי (ים)
2. המודל הנורדי ומלחמת העולם השנייה
Niels Finn Christiansen & Klaus Petersen (2001), "The Dynamics of Social Solidarity: The Danish Welfare State, 1900-2000", Scandinavian Journal of History, 26:3, pp. 177-196.
3. מודל הרווחה הנורדי
Øyvind Bjørnson (2001), "The Social Democrats and the Norwegian Welfare State: Some Perspectives", Scandinavian Journal of History, 26:3, pp. 197-223.
4. החברה הנורדית
Marquis W. Childs (eighth printing 1971), "Liquor Control That Works", in: Sweden: The Middle Way, New Haven and London: Yale University Press, pp. 102-116.
5. המודל הנורדי והגירה
Mikael Bystöm (2014), "When the State Stepped into the Arena: The Swedish Welfare State, Refugees and Immigrants 1930s-50s", Journal of Contemporary History, 49(3), pp. 599-621.
להרחבה (רשות):
- Mats Wickström (2016), "Nordic brothers before strange others: pan-national boundary making in the post-war naturalization policies of the Nordic countries", Ethnic and Racial Studies, pp. 1-19.*
6. המודל הנורדי הכלכלי
עמי וטורי (דצמבר 2007), "עבודה ורווחה - המודל הסקנדינבי", פנים: כתב עת לתרבות, חברה וחינוך, גליון 41.
7. המודל הנורדי הפוליטי
Gudmundur Jonsson (2014), "Iceland and the Nordic Model of Consensus Democracy", Scandinavian Journal of History, 39:4, pp. 510-528.
8. המודל הנורדי בחינוך - השכלת מבוגרים
Staffan Larsson & Henrik Nordvall (2010), "Study Circles in Sweden - An Overview with a Bibliography of International Literature", Studies in Adult, Popular and Higher Education no. 5, Linköping University Electronic Press, pp. 1-37.
נמצא גם באינטרנט:
https://www.researchgate.net/publication/265092861_Study_Circles_in_Sweden_An_Overview_with_a_Bibliography_of_International_Literature/link/53f6ea060cf283c3583bf9bb/download
9. המודל הנורדי והעולם
Pauli Kettunen (2001), "The Nordic Welfare State in Finland", Scandinavian Journal of History, 26:3, pp. 225-247.
10. המודל הנורדי והאיחוד האירופי
Alyson J. K. Bailes, "Introduction: The European defence challenge for the Nordic region", in: "The Nordic Countries and the European Security and Defence Policy", eds. Bailes, Herolf & Sundelius, pp. 1-26.
11. ספרות סקנדינבית
קריאה עצמאית של ספרות סקנדינבית יפה.
12. המודל הנורדי וישראל
13. המודל הנורדי - סיכום

Jenny Anderson (2009), "Nordic Nostalgia and Nordic Light: the Swedish Model as Utopia 1930-2007", *Scandinavian Journal of History*, 34:3, pp. 229-245.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 50 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 40 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %

מידע נוסף / הערות: